

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

56-1

BRNO 2015

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 56
Volume 56

Číslo 1
Issue 1

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Hedvika Břínková, Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková,
Olga Lečbychová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík,
Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Executive Editors, Typography

Azu design, s. r. o.

Software
Software

Adobe InDesign CC

Fotografie na obálce
Cover Photography

Želešice. Polotovar sekerky (viz obr. 5, str. 40).
Želešice. Axe blank (see Fig. 5, Pg. 40).

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Čechyňská 363/19
602 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@arub.cz
Internet: <http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html>

Tisk
Print

Azu design, s. r. o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250
MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2015
Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Copyright ©2015 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., and the authors.

PŘEHLED VÝZKUMŮ NA MORAVĚ
A VE SLEZSKU 2014

OVERVIEW OF EXCAVATIONS IN MORAVIA
AND SILESIA 2014

ÜBERSICHT DEN GRABUNGEN IN MÄHREN
UND SCHLESIEN 2014

DOBA ŽELEZNÁ IRON AGE EISENZEIT

BOHUTICE (OKR. ZNOJMO)

„Lesky“. Doba halštatská. Ojedinelý nález. Sídliště (?). Povrchový průzkum.

Kromě neolitických nálezů (viz oddíl Neolit s podrobnějšími informacemi a kresbou) byla při povrchovém průzkumu rovněž získána keramika rámcově datovatelná do starší doby železné.

Martin Kuča, Josef Jan Kovář

Resumé

Bohutice (Znojmo District), „Lesky“. Hallstatt Period. Isolated artifacts. Surface survey.

BOSKOVICE (OKR. BLANSKO)

„Radlův Žleb“. Doba halštatská. Sídliště. Záchraný výzkum.

V roce 2014 byl prováděn záchraný archeologický výzkum při rekonstrukci páteřního vodovodu na trase Boskovic – Velké Opatovice. Během průzkumu bylo zjištěno několik chronologických horizontů pravěkého a středověkého osídlení v celkem pěti polohách (viz oddíly Neolit, Doba bronzová a Knínice u Boskovic ve svazku Středověk a novověk).

První zjištěná poloha „Radlův Žleb“ se nacházela přibližně 1 km od začátku trasy od intravilánu Boskovic na začátku svahu svažujícího se z Červeného vrchu do údolí bezejmenné vodoteče. Zde byly prozkoumány dvě jámy s množstvím keramických nálezů, které je možno zařadit do platěnické kultury.

Místo výzkumu je v souřadnicovém systému S-JTSK určeno bodem $y = 589787$; $x = 1127092$.

Marek Lečbych

Resumé

Boskovice (Blansko District), „Radlův Žleb“. Two features of Platěnice culture were excavated during a rescue excavation in 2014.

BULHARY (OKR. BŘECLAV)

Intravilán (ppč. 556/1). Doba laténská. Vrstva. Záchraný výzkum.

Záchraný archeologický výzkum byl provedený v letech 2013–2014 na akci II/42117 Bulhary, průtah (okr. Břeclav). Pozůstatky vrcholně středověkého objektu, společně s keramikou z doby laténské, byly zachyceny u nároží prodejny firmy COOP. Od č. p. 75 po č. p. 66 byly mezi výkopy inženýrských sítí sledovány útržky kulturních vrstev z období pravěku (doba bronzová: starší a mladší, doba laténská; Kos 2014).

Petr Kos

Literatura

Kos, P. 2014: *Bulhary 2013–2014 – Průtah II/45117*. Rkp. nálezové zprávy, č. j. 428/14. Uloženo: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Resumé

Bulhary (Bez. Břeclav), Innenbereich. Laténezeit. Schichte. Rettungsgrabung.

DRAHANOVICE (OKR. OLMOUC)

„Za kapličkou“. KLPP – platěnická kultura. Pohřebiště. Záchraný výzkum.

V průběhu měsíce dubna a následně počátkem měsíce září 2014 probíhaly zemní práce spojené s výstavbou inženýrských sítí v poloze „Za kapličkou“, k. ú. Drahanovice, okr. Olomouc. Lokalita se nachází v severní části intravilánu obce, v blízkosti areálu bývalého cukrovaru (ZM ČR, 1:10 000, list 24-22-17, širší okolí bodu o souřadnicích 86 mm od Z a 111 mm od J sekční čáry). V jejím těsném východním sousedství bylo v roce 1975 (výzkum V. Dohnala) a následně v roce 1986 (výzkum D. Frolíkové-Kaliszové), v místě cukrovarské železniční vlečky, odkryto a zdokumentováno celkem 30 kostrových hrobů Slovanů z období mladší doby hradištní a 7 zbytků žárových hrobů halštatského stáří (Frolíková-Kaliszová 1999, 317). Na archeologický potenciál plochy určené k budoucí výstavbě rodinných domů poukázal již v roce 2013 zbytek halštatského

žárového hrobu dokumentovaného kolegy z Archeologického centra v Olomouci, a to při výstavbě rozvodné sítě elektrické energie (Ročenka ACO 2013, 27).

Na jaře 2014 byl zachycen další relikt žárového hrobu, tentokrát rozrušeného liniovým výkopem určeným pro pokládku vodovodu. Na lokalitě byla později budována také provizorní komunikace, jejíž trasa byla skryta na úroveň podorniční vrstvy, ve které byl lokalizován další z hrobů souvisejících s pohřebišťem starší doby železné. Tento byl dne 15. září 2014 prozkoumán a zdokumentován (obr. 1). V takřka čtvercové hrobové jámě o rozměrech cca 1×1 m bylo uloženo celkem 12 povětšinou bohatě zdobených keramických nádob kultury platěnické a skupinka zvířecích kostí doplněných železným nožíkem, které lze považovat za pozůstatky masitého milodaru pro zemřelého, jehož kremační pozůstatky spočívaly v jedné z nádob, a to spolu se zbytky železného náramku a železné harfovitě spony. V těsné blízkosti hrobu byla zachycena menší trychtýřovitá jáma vyplněná kameny – k jejímu vztahu k nekropoli lidu platěnické kultury se však nelze vyslovit.

Pavel Fojtík

Literatura

Frolíková-Kaliszová 1999: Mladohradištní pohřebišť v Drahanovicích (okr. Olomouc). *Archeologické rozhledy* 51, 317–334.

Bém, M., Peška, J. (eds.) 2014: *Ročenka 2013*. Olomouc: Archeologické centrum Olomouc.

Resumé

Drahanovice (Bez. Olomouc), „Za kapličkou“. Hallstattzeit – Platěnice Phase der Lausitzer Urnenfelder Kultur. Gräberfeld. Rettungsgrabung.

Obr. 1. Drahanovice. Komorový hrob.

Abb. 1. Drahanovice. Ein Kammergrab.

HULÍN (OKR. KROMĚŘÍŽ)

„Hřebavec před dráhou“. Doba laténská. Sídliště. Záchraný výzkum.

Během záchraného výzkumu, souvisejícího s přeložkou Němčického potoka (viz take oddíl Doba bronzová a svazek Středověk, novověk), byl prozkoumán také jeden zahloubený sídlištní objekt, datovaný na základě vyzvednutého materiálu rámcově do doby laténské. Osídlení z tohoto období zde bylo již v minulosti doloženo (např. Kolbinger 2012, 74; Bláha 1974, 15–16).

Miroslav Popelka

Literatura

Kolbinger, D. 2012: *50 let mých povrchových výzkumů na východním Kroměřížsku*. Zprávy České archeologické společnosti, Supplément 83. Praha: Česká archeologická společnost.

Bláha, J. 1974: Prehistorie Hulína. In: J. Bláha, M. Kouřil, J. Malík, A. Skoupý, M. Trapl (eds.): *Hulín. Dějiny a přítomnost města*. Brno, Hulín: Blok, Městský národní výbor v Hulíně.

Resumé

Hulín (Bez. Kroměříž), „Hřebavec před dráhou“. Latènezeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

CHROPYNĚ (OKR. KROMĚŘÍŽ)

„Náměstí Svobody“. Doba laténská. Sídliště. Záchraný výzkum.

Během srpna až října 2014 byly průběžně kontrolovány zemní práce související se stavbou „REKO MS Chropyně – Nám. Svobody 5“ (rekonstrukce zastaralého plynovodu). V jedné ze sond nad rekonstruovaným plynovodním potrubím se před budovou městského úřadu (místo nálezů lze na ZM ČR 1: 10 000; list 25-31-01; lokalizovat v bodě určeném koordinátou 239:279 mm od Z:J s. č.) podařilo zachytit a prozkoumat menší zahloubený sídlištní objekt, datovaný na základě vyzvednutého materiálu rámcově do doby laténské. Bližší chronologické zařazení je obtížné, jelikož z výplně objektu pochází jen torzo misky esovitě profilace, která je v době laténské průběžně se vyskytujícím tvarem. Záchraným výzkumem byla zachycena dosud neznámá lokalita z mladší doby železné přímo v prostoru historického jádra města. Je pravděpodobné, že se jedná o část rozsáhlejšího sídliště, rozprostírajícího se v okolí chropynského zámku a kostela.

Miroslav Popelka

Resumé

Chropyně (Bez. Kroměříž), „Platz Svobody“. Latènezeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

KOSTELEC NA HANÉ (OKR. PROSTĚJOV)

Ulice Pod Kosířem a Jakubské náměstí. KLPP - platěnická kultura. Sídliště. Záchranný výzkum.

Ve dnech 21. června až 1. září 2014 byl realizován průběžný archeologický dohled při stavbě „Řešení úprav prostranství centra města Kostelec na Hané“, v k. ú. Kostelec na Hané, okr. Prostějov. Na dvou místech bylo zachyceno narušení archeologických situací, které vyžadovalo provedení záchranného archeologického výzkumu. V ulici Pod Kosířem (ZM ČR, 1:10 000, list 24-24-01, 454:155 mm od Z:J s. č.) byl skrývkou dotčen sídlištní objekt platěnické kultury starší doby železné, který ve své výplni obsahoval též příměs keramických zlomků neolitických, patřících kultuře s keramikou lineární. Přímo před hlavním vstupem do budovy tzv. staré školy, v severovýchodním cípu Jakubského náměstí (ZM ČR, 1:10 000, list 24-24-01, 455:148 od Z:J s. č.), se podařilo zjistit skupinku čtyř sídlištních jam taktéž halštatského stáří (obr. 2). Zachycené pravěké osídlení v obou případech souvisí s větší polykulturní lokalitou rozloženou v poloze s pomístním názvem „Panský dvůr“ a je zcela v souladu s dřívějšími archeologickými zjištěními (např. Šmíd 2004, 72, zde též úplný přehled pramenů a literatury) – aktuální poznatky však přesto zajímavě doplnily naše znalosti o charakteru i hustotě osídlení a přinesly též nový pramenný materiál hmotné povahy.

Pavel Fojtík

Literatura

Šmíd, M. 2004: Pravěké a raně historické osídlení katastru města Kostelec na Hané. *Střední Morava* 19, 58–99.

Resumé

Kostelec na Hané (Bez. Prostějov), Pod Kosířem Gasse, Jakubské Platz. Hallstattzeit – Platěnice Phase der Lausitzer Urnenfelder Kultur. Siedlung. Rettungsgrabung.

Obr. 2. Kostelec na Hané. Objekty 501–504, pohled od jihozápadu.

Abb. 2. Kostelec na Hané. Anlagen 501–504, Blick von Südwesten.

LUKOV NAD DYJÍ (OKR. ZNOJMĚ)

„Ostroh“, parcela číslo 1897/1. Časná doba laténská. Žárový hrob. Náhodný nález. Uložení nálezů: Jihomoravské muzeum ve Znojmě.

Výšinné sídliště „Ostroh“ leží na výrazném výběžku nad meandrem řeky Dyje na katastru obce Lukov nad Dyjí. V roce 2012 byl z této lokality darován do archeologické podsbírky Jihomoravského muzea ve Znojmě nález meče, pochvy a sekáče z časně laténské (Nejedlá 2014, 143–150). Výbava bojovníka pochází z rozrušeného objektu nedaleko výšinného sídliště. Zbraně vykazují úmyslnou deformaci a odborné analýzy prokázaly jejich expozici vysokým teplotám (v ohni).

Meč z lukovského „Ostrohu“ představuje typ dlouhého meče (obr. 3), je dochován ve třech fragmentech svědčících o úmyslné (rituální) deformaci (svinutí). Organické části tvořící jílec (rukojeť i záštitu) se díky žehu nedochovaly. Zbyl pouze řap/trn kvadratického průřezu, který ukončuje velice dobře zachovalá přínýtovaná kovová podložka s křídélky. Meč byl původně zasunut do pochvy, ze které díky žáru zbylo koncové kování. Jedná o nákončí typu C1 s jednodušším, mírně zahroceným, prolamovaným kovááním. V reliktu byla zjištěna výzdoba, ornament tvoří rýhování.

Společně s mečem byl objeven masivní železný sekáč s mírně prohnutou čepelí, zesíleným hřbetem a obloukovým ostřím. Povrch sekáče je silně korodován a stejně jako meč prošel druhotnou deformací ohněm. Přesto se v 2/3 čepele sekáče podařilo rozoznat taktéž rýhovanou výzdobu.

Z časně laténu pocházejí z území Moravy (na rozdíl od Čech) prozatím jen ojediněle nalézané hroby. Žárový pohřeb z lukovského „Ostrohu“ je však zcela výjimečný svou přílohou. Dosud nebyly na Mora-

vě v LTA mezi (ojedinělými) hroby zachyceny pohřby s bojovníckou výbavou (Sankot 2003). Za další ukazatel podepírající tvrzení časného datování nálezů můžeme považovat ukončení jílce meče a to podložkou s křídélky, kde se dochoval zoomorfní motiv dvou stylizovaných zvířecích figur s hlavičkami na koncích. Analogie k motivu vyobrazenému na podložce s křídélky můžeme spatřovat již v nálezích z 5. století př. n. l. z Halštatu. Tento unikátní nález otevírá nový pohled na tehdejší sebereprezentaci elit časného latěnu na Moravě.

Alena Nejedlá

Literatura

Nejedlá, A. 2014: První nález časně laténského meče na Moravě. In: J. Čížmářová, N. Venclová, G. Březinová (eds.): *Moravské křižovatky. Střední Podunají mezi pravěkem a historií*. Brno: Moravské zemské muzeum, 143–150.

Sankot, P. 2003: *Les épées du début de La Tène en Bohême*. Fontes archaeologici Pragenses 28. Prague: Museum Nationale Pragae.

Obr. 3. Lukov. Časně laténský meč. Foto A. Komendová.

Fig. 3. Lukov. Early La Tène sword. Photo by A. Komendová.

Resumé

Lukov nad Dyjí (Znojmo District), „Ostroh“. At the beginning of 2012, the South Moravian Museum in Znojmo was presented with the find of a sword, a scabbard, and a dagger. The first Early La Tène iron sword in Moravia was found in a warrior cremation grave. The weapons have been retrieved from a disturbed pit not far from the hilltop settlement. The analyses have shown that the weapons had been exposed to high temperatures, and the sword has been preserved in three fragments that indicate a deliberate (ritual) folding. We can regard the winged pommel of the sword, on which a zoomorphic motif of two

stylized animal figures with heads at the ends was preserved as another indication of the early dating of the find. Analogies to the zoomorphic motif can be seen in the finds from Hallstatt from the 5th century BC. The hitherto unique warrior burial with the first discovery of an Early La Tène sword in Moravia poses a number of questions. Archaeological research at this site would certainly produce significant data.

MAREFY (OKR. VYŠKOV)

„Široké vinohrady“. Období popelnicových polí, halštát. Kulturní vrstva. Záchranný výzkum.

V červnu až říjnu 2014 provedlo Muzeum Vyškova, p. o., záchranný archeologický výzkum na stavbě čerpací stanice pohonných hmot v Marefách. Zkoumaná plocha se nachází na jihovýchodním úpatí kóty 333, v jihozápadním rohu křižovatky Slavkov u Brna – Bučovice a Letonice – Marefy, v nadmořské výšce 216–220 m. Na ZM ČR 1:10 000, list 24-43-10, je vytyčena body 285:270, 297:275, 306:244, 305:244, 300:255, 298:262, 285:260 mm od Z:J s. č.

Při průzkumu skrývky a výkopů byla zjištěna místa až 1,80 m mocná kulturní vrstva s nálezy z mladší a pozdní doby bronzové, ojediněle ze starší doby železné.

Klára Rybářová

Resumé

Marefy (Bez. Vyškov), „Široké vinohrady“. Jung – und Spätbronzezeit, Hallstattzeit. Kulturschicht. Rettungsgrabung.

MEDLOV (K. Ú. MEDLOV U UNIČOVA, OKR. OLMOUC)

Intravilán, před č. p. 252 a 255. Platěnická kultura. Sídliště. Záchranný výzkum.

Lokalizace: S-JSTK (X:Y) – 1098826.97 : 558694.94

Při archeologických dohledech na stavbě VI. etapy kanalizace byly zdokumentovány 3 halštátské zásobnice před domy č. p. 252 a 255. Lokalita se nachází na mírném svahu obráceném k východu s nadmořskou výškou 254–256 m a souvisí s již známým sídlištěm (Kalábek 2006).

Marek Kalábek

Literatura

Kalábek, M. 2006: Medlov (okr. Olomouc). *Přehled výzkumů* 47, 157.

Resumé

Medlov (Kat. Medlov u Uničova, Bez. Olomouc), Gemeinde, vor Hs.-Nr. 252 und 255. Platěnice Kultur. Siedlung. Rettungsgrabung.

MĚNÍN (OKR. BRNO-VENKOV)

„Rybárna“. Halštat. Sídliště. Záchranný výzkum.

Během záchranného archeologického výzkumu na polykulturní lokalitě v trati „Rybárna“ (bližší popis viz oddíl Doba římská a doba stěhování národů) byly prozkoumány dvě zahloubené chaty a dvě sídlištní jámy s určitostí datované do halštatského období. V jednom objektu se nacházelo torzo zásobní nádoby.

Ivan Čižmář, Jiří Kala, Michal Přichystal

Resumé

Měnin (Bez. Brno-venkov), „Rybárna“. Hallstattzeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

MOHELNO (OKR. TŘEBÍČ)

„Na Černých“, ppč. 6989, 6990, 6991, 6992, 6993, 6997. Doba halštatská, horákovská kultura. Mohylník. Záchranný výzkum.

Na jaře roku 2014 proběhl na základě oznámení amatérského archeologa P. Knotka z Mohelna v polní trati „Na Černých“ záchranný archeologický výzkum. Důvodem mimořádné akce, která trvala více než jeden měsíc, byla existence dosud málo známého halštatského pohřebiště, které bylo narušeno hlubokou orbou. K prvnímu porušení hrobů došlo již na podzim předešlého roku, kdy byl stav lokality nahlášen bez následné dohry pracovníkům kompetentních muzeí v Třebíči a Moravském Krumlově. Vzhledem k rozsahu lokality a jeho povaze bylo nálezem kontaktováno rovněž archeologické oddělení Moravského zemského muzea v Brně, které celou záležitost vybízející k okamžité záchraně nabídlo Ústavu archeologické památkové péče Brno. Po projednání s Archeologickým ústavem AV ČR Brno byly záchranné práce nakonec ve spolupráci s místními zemědělci (Agro Mohelno, s. r. o.) zahájeny a poškozené hroby v nezbytném rozsahu prozkoumány (obr. 4). Na výzkumu se podílela geodetka D. Vitulová, P. Knotek s kolektivem místních příznivců archeologie a antropolog J. Kala. Záchranný výzkum byl realizován do doby těsně před termínem zahájení osevu pole kukuřicí.

Celkem bylo v orbě lokalizováno 9 anomálií s koncentracemi keramiky, z nichž se podařilo pozitivně ověřit 7 situací, dokládajících přítomnost hrobové

jámy se zbytky pohřebního inventáře. Některé hroby byly mírně zahloubeny do zvětřalého hadcového podloží, jiné byly kompletně odorány. Ornice zde sahala 26–28 cm, místy ale až 30–40 cm pod povrch terénu, níže pak již nastupovala skála. Hlubší orbě tedy nečiní větší obtíže dosáhnout až ke skalnímu podkladu. Na základě geodetických prací lze odhadnout plochu se zkoumanými hroby na cca 7 ha. Na poli více k severu byly v orbě zachyceny nejspíše také sídlištní objekty.

Zajímavá je superpozice dvou mohylových hrobů obklopených kruhovým žlabem a kamenným věncem, či hrob pod nadzemní sloupovou stavbou se vstupem vybaveným kamennými prahy/schody, které byly zahloubeny do pozůstatků původní půdy, která nebyla orbou z vrcholu návrší dosud zcela odstraněna.

Některé hrobové jámy obsahovaly zbytky keramik v nádobách, jiné zase nic. V jednom případě lze uvažovat o kostrovém pohřbu, a to jen na základě rozmístění šperků (náramek a spona), kosti se však nedochovaly. Zvláštností je nález hrobu s mimořádně dobře zachovalou motanou šňůrou s navlečenými drobnými litými bronzovými kroužky v délce cca 2 m. Ze zkoumaných mohyl pochází nález hrotu železného kopí se středovým žebrem a zlomek parohového předmětu zdobeného množstvím rýsovaných soustředných kroužků. Keramika upomíná stupňovitými tvary mís na paralely s dolnobavorskou a hornorakouskou podunajskou oblastí. Ve vtuhované a malované výzdobě osudí a amfor lze spatřovat vazby k oblasti znojenské, plastická, rytá a žlábkovaná výzdoba mís pak naznačuje vazbu k prostředí brněnskému a dolnorakouskému.

Při dosavadní orbě, sahající do hloubky 26–40 cm, bylo poškozeno větší množství hrobů, které byly založeny na úrovni terénu, nebo zahloubeny jen mělce pod něj. Evidentně více odolávaly hroby mohylové, založené hlouběji, s pozůstatky kamenných konstrukcí, které byly orbě překážkou. Na ploše pohřebiště byly sledovány další nápadné koncentrace kamení, které mohou být přírodními útvary, nelze však vyloučit, že se jedná o pláště dalších pohřebních mohyl.

Vztah nově zkoumaného mohylníku k trati „U Antonička“, kde se nachází velká dosud ještě neprozkoumaná mohyla s několika dalšími hroby, které byly prozkoumány v jejím okolí (Stegmann-Rajtár 1992, 44–45, s literaturou), je z koncentrace objevených hrobů zcela evidentní. Podle předběžného vyhodnocení se jedná v trati „Na Černých“ o hroby horákovských stupňů Ha C₁ – Ha C₂ a „U Antonička“ Ha D₁ – Ha D₂. Tvoří tedy nejspíše jeden souvislý mohylník se zřejmou horizontální stratigrafií.

Petr Kos

Literatura

Stegmann-Rajtár, S. 1992: *Grabfunde der älteren Hallstattzeit aus Südmähren*. Košice: Datavia.

Resumé

Mohelno (Bez. Třebíč), „Na Černých“. Hallstattzeit, Horákov Kultur. Hügelgräberfeld. Rettungsgrabung.

Obr. 4. Mohelno. Záchranný výzkum horákovské mohyly s kamennou konstrukcí.

Abb. 4. Mohelno. Rettungsgrabung Horákov Kultur Hügel mit Steinstrukturen.

NÁMĚŠŤ NA HANÉ (OKR. OLMOUC)

Ulice Lesní, parc. č. 534/1. KLPP - platěnická kultura. Sídliště. Záchranný výzkum.

Dne 30. října 2014 proběhl drobný záchranný archeologický výzkum při akci „novostavba RD manželů Poučových na parc. č. 534/1, k. ú. Náměšť na Hané, okr. Olomouc“ (ZM ČR, 1:10 000, list 24-22-16, 439:342 od Z:J s. č.). Bylo prozkoumáno pět sídlištních objektů platěnické kultury, které opětovně poukázaly na intenzivní a dlouhotrvající halštatské osídlení místa (cf. např. Geislerová, Parma 2013, 265), které zde započalo již ve stupni HC a dožilo se až svého závěrečného stupně HD3.

Pavel Fojtík

Literatura

Geislerová, K., Parma, D. (eds.) 2013: *Výzkumy – Ausgrabungen 2005–2010*. Brno: Ústav archeologické památkové péče Brno.

Resumé

Náměšť na Hané (Bez. Olomouc), Lesní Gasse, Parz. Nr. 534/1. Hallstattzeit, Platěnice Phase der Lausitzer Urnenfelder Kultur. Siedlung. Rettungsgrabung.

OLMOUC (K. Ú. NEMILANY, OKR. OLMOUC)

Ulice Rudolfa Chorého. Platěnická kultura. Sídliště. Záchranný výzkum.

Lokalizace: S-JSTK (X:Y) – 1126073.26 : 547812.29, 1126002.15 : 547727.97, 1125985.97 : 547777.58

V březnu až červnu 2014 byly prováděny záchranné výzkumy při stavbách pěti nových rodinných domků podél ulice Rudolfa Chorého v Olomouci-Nemilanech. Lokalita leží na mírném jižním svahu s nadmořskou výškou 210–212 m. Výzkumy navázaly na předchozí aktivity v letech 2010–2012. Na zkoumaných plochách (793 m²) bylo prozkoumáno 62 sídlištních objektů a část kulturní vrstvy s nálezy z neolitu (kultura s vypíchanou keramikou), eneolitu (moravská malovaná keramika, kultura se zvoncovitými poháry), starší a pozdní doby bronzové (věteřovská k., komplex lužických popelnicových polí), doby halštatské, latěnu, střední doby hradištní a novověku.

Do halštatské fáze kulturního komplexu lužických popelnicových polí datujeme tři zásobní jámy. Ve výplni objektu 90 byl zachycen zlomek velkého skleněného korálu s očky. V objektu 123 byla rozpoznána mělká oválná pícka s propálenými stěnami a dnem s vyskládanými kameny a keramikou. Po laboratorním zpracování byly z keramiky sestaveny části několika hrncovitých nádob.

Tímto výzkumem se dále take podstatně rozšířily naše znalosti o latěnském sídlišti objeveném v letech v letech 2011 a 2012. Na styku zkoumaných ploch z roku 2012 a 2014 byla dozkoumána zahlobená obdélná chata (obj. 58). Byly objeveny i zbytky dvou dvoukomorových vertikálních hrncířských pecí (obj. 72 a 73). Peci byly z části zahlobeny do kulturní vrstvy a dochovaly se na úrovni povrchu roštů. Byly postaveny rovnoběžně s orientací ve směru západ-východ, a to 3,5 m od sebe. Půdorys komory první pece (obj. 72) měl oválný tvar s rozměry 1,3×1,1×0,5 m. Přes tvrdě vypálený rošt šedé barvy se sílou 0,18 m vedlo 24 vertikálních průduchů kruhového či oválného půdorysu o průměru 0,06–0,1 m. Předpeční jáma byla zachycena drobnou sondou. Druhá pec (obj. 73) s kruhovým půdorysem komory (1,4×1,4×0,42 m) navazovala na oválnou předpeční jámu o velikosti 2,1×1,9×0,37 m. Přes tvrdě vypálený rošt šedé barvy o síle 0,12–0,17 m vedlo 28 průduchů o průměru 0,07–0,1 m. Mimo zmíněné výrobní objekty byly latěnské nálezy získány hlavně z deseti zásobních jam. Sídliště je datováno do stupně LTB–LTC (Kálábek 2013; 2014).

Marek Kalábek

Literatura

Kalábek, M. 2013: Olomouci (k. ú. Nemilany, okr. Olomouc). *Přehled výzkumů* 54(1), 201.

Kalábek, M. 2014: Laténské osídlení Nemilan. In: M. Bém, J. Peška (eds.): *Ročenka 2013*. Olomouc: Archeologické centrum Olomouc, 196–215.

Resumé

Olomouc (Kat. Nemilany, Bez. Olomouc), Straže Rudolfa Chorého. Platěnice Kultur, Latènezeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

PLAVEČ (OKR. ZNOJMO)

„Bažant horní“. Mladší doba železná. Ojedinelý nález – náramek. Záchraný výzkum. Uložení nálezů: Jihomoravské muzeum ve Znojmě.

Místo nálezu se nachází u obce Plaveč (okr. Znojmo) na parcele č. 2048/1, v bodu na souřadnici S-J-TSK 48.9264319N, 16.0715706E.

V květnu a červnu roku 2014 proběhl záchraný archeologický výzkum spojený s výstavbou nové obecní kanalizace. Skryta byla trasa vedoucí podél pravé strany komunikace č. 399 z obce Plaveč do obce Únanov. Za použití detektoru kovů byl nalezen nedaleko božích muk (p. č. 2048/1, k. ú. Plaveč) železný tyčinkovitý náramek s pečátkovými konci datovaný do mladší doby železné. Nález laténského náramku je možné spojovat s novou lokalitou na katastru obce. V literatuře je znám střeptový materiál z neznámé polohy (Podborský, Vildomec 1972, 202) a laténské sídliště v blízkosti kopce „Ruda“, kde se do nedávné doby těžil limonit. Samozřejmě železnou rudu využívali také obyvatelé laténského sídliště (Goláňová 2013, 81-82). Na otázku do jaké míry souvisí lokalita „Ruda“ s původem náramku, může odpovědět další výzkum.

Alena Nejedlá

Literatura

Goláňová, P. 2013: *Časně laténské osídlení na Moravě*. Rkp. disertační práce. Uloženo: Ústav archeologie a muzeologie, Masarykova univerzita Brno.

Podborský, V., Vildomec, V. 1972: *Pravěk Znojemska*. Brno, Znojmo: Musejní spolek, Jihomoravské muzeum.

Resumé

Plaveč (Bez. Znojmo), „Bažant horní“. Latènezeit. Einzelfund – Armring. Rettungsgrabung.

PODIVÍN (OKR. BŘECLAV)

„Rybáře“. Mladší doba laténská. Sídliště. Záchraný výzkum.

Archeologický výzkum probíhal během stavby rodinného domu paní Trávníčkové na parc. č. 1257/39 v lokalitě „Rybáře“. Jednalo se o výkopy pro základové pasy poblíž centra polykulturní lokality rozkládající se na písčité duně v jinak záplavovém území. Přesněji lze polohu určit na ZM ČR 1:10 000, list 34-23-03, v okolí bodu 336:34 mm od Z:J s. č. Ve výkopech bylo zjištěno celkem 8 zahloubených pravěkých objektů, z nichž lze dva datovat na základě nepočteného keramického inventáře do mladší doby laténské. Laténské zlomky keramiky se podařilo sesbírat také v ploše celé lokality „Rybáře“.

Ivan Čižmář, Michal Přichystal

Resumé

Podivín (Bez. Břeclav), „Rybáře“. Jüngere Latènezeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

PRAVČICE (OKR. KROMĚŘÍŽ)

„Šeblinek“, Pravčice 4. Platěnická fáze KLPP. Kulturní vrstva, studna. Záchraný výzkum.

Záchraný výzkum vyvolala stavba vodovodní přeložky mezi Količínem a Pravčicemi (viz také zpráva Holešov v oddílech Eneolit a Doba bronzová). Na západním konci rýhy zhruba 250 m východně od Pravčic byla podél silnice do Količina zjištěna kulturní vrstva, která se stala předmětem výzkumu. Vlastní kulturní vrstva (k. 102, místy barevně odlišná k. 105) spočívala pod 60 cm ornice a 25 cm novověké naplavené vrstvy. Ve 12 čtvercích bylo prozkoumáno 192 m² plochy, přičemž byl zjištěn jediný zahloubený objekt. Mocnost kulturní vrstvy kolísala mezi 20 a 30 cm a její spodní hranice se shodovala s úrovní spodní vody. Vrstva je datována keramickými nálezy, objevily se v ní i zvířecí kost, mazanice a zrnotěrky.

Objekt 1 představoval válcovitý výkop o průměru 80 m a hloubce 135 cm a celý jeho objem ležel pod úrovní spodní vody. Po dokumentaci profilu byla celá polovina odebrána k environmentálním analýzám, které poskytly množství rostlinných makrozbytků a pylů dovolujících pestře rekonstruovat podobu okolní krajiny v počátku doby železné.

Naleziště je situováno v široké nivě řeky Rusavy, Rymického potoka a Roštěnky s vysokou hladinou spodní vody. Zkoumaný objekt interpretujeme jako studnu. Podobná situace byla objevena 400 m severněji na výzkumu Pravčice 3, kde bylo navíc její okolí vydlážděno pásem valounů (Tajer 2011, 200).

Miroslav Daňhel

Literatura

Tajer, A. 2011: Pravčice (okr. Kroměříž). *Přehled výzkumů* 52(1), 199–200.

Resumé

Pravčice (Kroměříž District), „Šeblínek“. Settlement layers of Platěnice phase (Early Iron Age) of Lusatian Urnfield culture complex were excavated. Excavations covered area of only sunken feature was found here. Pot no. 1 was dug out below the level of ground water and is interpreted as a well. Environmental analyses confirmed rich contain of plant species and allowed to reconstruct local environment (is published separately).

STRUKOV (OKR. OLMOUC)

„U teplotky“. Laténská kultura. Sídliště. Záchraný výzkum.

Při stavbě kanalizace mezi novou čistírnou odpadních vod a potokem Teplotkou došlo k porušení laténského sídliště. Ve vykopané rýze bylo dokumentováno a vzorkováno 5 objektů nacházejících se blízko u sebe. Sídliště je položeno jižně od obce mezi silnicí a potokem Teplotkou.

Miroslav Daňhel

Resumé

Strukov (Olomouc District), „U teplotky“. South of village 5 sunken features of La Tène settlement were documented.

SYROVICE (OKR. BRNO-VENKOV)

„Malé pole“. Doba laténská. Sídliště. Záchraný výzkum.

V prostoru nově budovaného zemního vodojemu (viz oddíl Neolit, Eneolit a Doba bronzová) byla odkryta mimo jiné část charakteristické laténské chaty s podlahou zapuštěnou pod úroveň terénu a s vnitřní kůlovou konstrukcí.

Michal Přichystal

Resumé

Syrovice (Bez. Brno-venkov), „Malé pole“. Bei der Rettungsgrabung in der Flur „Malé pole“ wurde eine latènezeitliche Hütte entdeckt.

ÚJEZD U MOHELNICE (OKR. ŠUMPERK) „K Újezdu“. Latén. Sídliště. Záchraný výzkum.

V dubnu roku 2014 byl proveden záchraný archeologický výzkum při výstavbě cyklostezky v katastrálním území Újezdu u Mohelnice, v trati K Újezdu (více viz oddíl Doba bronzová). Při výzkumu bylo prozkoumáno celkem 15 zahloubených sídlištních objektů kultury lužických popelnicových polí a v západní části výzkumné plochy také kulturní vrstva, která obsahovala keramiku z mladší doby bronzové a laténu. Kulturní vrstva byla tvořena tmavou černou hlínou a její maximální zachycená mocnost byla 0,58 m.

Během povrchových sběrů provedených v době výzkumu severně od zkoumaných objektů, na poli v těsné blízkosti trasy cyklostezky, bylo nalezeno velké množství keramiky z mladší doby bronzové a doby laténské naznačující existenci dlouhodobějšího osídlení v těchto místech.

Vendula Vránová

Resumé

Újezd u Mohelnice (Šumperk District), „K Újezdu“. La Tène Period. Settlement. Rescue excavation. During a rescue archaeological research in Újezd u Mohelnice 15 settlement features from the Late Bronze Age and a cultural layer were excavated. The cultural layer is dated back to the Lusatian Urnfield Culture and the La Tène Period.

VELKÉ NĚMČICE (OKR. BŘECLAV)

„Skalka“. Halštát. Sídliště. Záchraný výzkum.

Během záchraného archeologického výzkumu prováděného při stavbě rodinného domu manželů Konečných (bližší popis viz oddíl Doba římská) se podařilo mimo jiné zdokumentovat zahloubený objekt datovaný podle keramických nálezů do doby halštátské.

Ivan Čižmář, Michal Přichystal

Resumé

Velké Němčice (Bez. Břeclav), „Skalka“. Halstattzeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

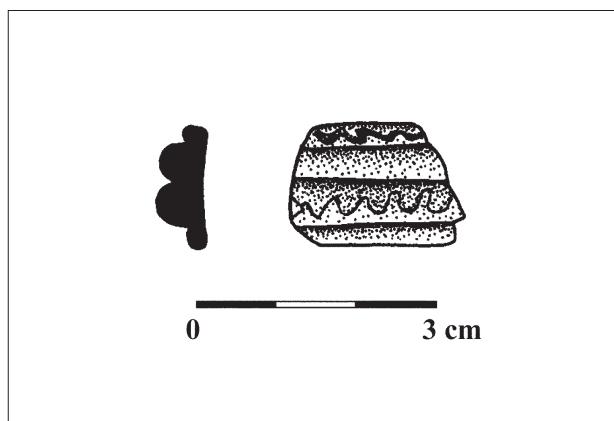
VRACOVICE (K. Ú. VRACOVICE U HORNÍHO BŘEČKOVA, OKR. ZNOJMO) „Vlkov“. Mladší doba železná. Ojedinelý nález. Povrchová prospekce.

Během povrchové prospekce byl zachycen zlomek náramku z modrého skla, na jehož hřbetu se nachází vhloubená výzdoba v podobě klikatky (obr. 5), která je vyplněná hmotou žluté barvy.

Rostislav Hetflaiš

Resumé

Vracovice (Kat. Vracovice u Horního Břečkova, Bez. Znojmo), „Vlkov“. Latènezeit. Einzelfund. Oberflächensammlung.

Obr. 5. Vracovice. Zlomek skleněného náramku. Kresba R. Hetflaiš.

Abb. 5. Vracovice. Fragment des Glasarmringes. Zeichnung R. Hetflaiš.

ZAJEČÍ (OKR. BŘECLAV)

„Babeschhölzel“. Sídliště. Doba laténská. Záchranný výzkum.

V průběhu měsíce září byly při rekognoskaci terénu náhodně zjištěny nedávno ukončené zemní práce provedené na nově vyhloubeném mokřadu v katastru obce Zaječí. Mokřad se nachází v poloze Babiševsko, nebo též Babeschhölzel; jedná se o mírné návrší (hrúd) nenápadně se zvedající pouze několik metrů nad inundační pásmo řeky Dyje. Polohu lze určit na ZM ČR 1:10 000, list 34-23-02, v ploše mezi body 71:286, 67:294, 70:296, 74:294, 70:291, 72:289 mm od Z:J s. č. Archeologické nálezy jsou odsud známy již z konce 70. let, kdy v prostoru přilehlé štěrkovny prováděli záchranný výzkum pracovníci Archeologického ústavu ČSAV v Brně. Tehdy zde byly dokumentovány zahloubené objekty kultury s moravskou

malovanou keramikou, zvoncovitých pohárů, doby laténské a doby středohradištní; mimo to se také podařilo částečně odkrýt 3 laténské kostrové hroby. Nynější situace vypadala tak, že většina plochy o rozloze cca 40×50 m byla vybagrována bez archeologického dohledu a v nedávno upravených šikmých stěnách mokřadu byly patrné narušené zahloubené archeologické objekty projevující se tmavým zásypem proti písčitému podloží. Později bylo přistoupeno k provedení odkryvu alespoň zbylých objektů, což vyústilo v poněkud neobvyklý charakter výzkumu, který se odehrával ve svahu se sklonem cca 40°. Během výzkumu se podařilo prozkoumat celkem 15 zahloubených objektů z různých období pravěku. Do doby laténské lze zařadit část zahloubené chaty, na jejímž profilu se nacházelo několik podlahových horizontů a z tohoto důvodu byly také odebrány vzorky pro mikromorfologické analýzy. Laténské zlomky byly nalezeny také v sondáži provedené do záspy zaniklého říčního meandru, který byl jasně patrný v jedné stěně mokřadu.

Ivan Čižmář

Resumé

Zaječí (Bez. Brno-venkov), „Babeschhölzel“. Siedlung. Latènezeit. Rettungsgrabung.